langemas oli oma esivõimu seisukohalt Lüübeki kasuks ja omas pigemini vaid teoreetilist tähtsust, kaotas peale allaheitmist Waldemari poolt oma tähtsuse täitsa. Liidu tähtsus oli tunduvalt langenud, pealegi oli ka liit ise lõdvendatud, — Hansapäeval Lüübekis 1363. a. seavad Liivimaa raadide saadikud Riiast, Tartust (Herbert Kurler) ja Tallinnast Hansa-liidu edaspidise toetamise sõltumusse Novgorodis lubatavaist kontsessioonest. Lüübek oli liiga tugevasti seotud Taani asjadega; sellepärast pidi ta igal tingimusel mõtlema liidu kõvendamise peale, nii et tal polnud palju valida: linnadele oldi nõus kindlustama üks kolmandik Novgorodi Peetrikojast, nad pidid aga sealjuures vastutama iga kaupmeeskonna eesõigustele võimaliku kahju eest; kaupmeeskonna vanema (Oldermann) valimine, keda senini valiti vaheldumisi Lüübekist ja Wisbyst, jäeti vabaks, ta pidi aga üldse kuuluma Hansasse; Peetrikoja vaimuliku määramise õiguse aga jätsid Lüübek ja Wisby eneste päralt.

Linnad võisid olla rahul nende tulemustega. 1364. a. pikendati vaherahu Waldemariga, kusjuures Tartu andis tarvilised tagatised ka Viljandi ja Pärnu eest, — tõendus selleks, kui kindlasti hoidusid linnad liitu. Loomulikult võtsid nad osa Kölni konföderatsioonist 1367. a. ja saatsid sõtta 3 sõjalaeva („eine Kogge, eine Schute, eine Snikke") ning veel 100 sõjameest. Sõjakulude katteks võeti kõigis Hansaga liitunud Liivimaa linnades erilist maksu. Pärnus 2. II. 1369. a. ärapeetud linnadepäeva retsessi (otsuse) järele ulatus see Tartus — 450, Riias — 304,5, Tallinnas — 265,125, Pärnus — 73,5 jne. riia margani. Raske on seletada erakordselt kõrget maksu Tartult; igatahes aga kõneleb see juba tol korral silmapaistvast linna jõukusest. Hiilgav-võidukalt peetud sõjale järgnenud rahuläbirääkimisist Stralsundis 1370. a. võtab Liivimaa raesaadikute seas osa ka Johann Vorste Tartust.

**Sündmuste käik kuni Niebuhri rahuni (1392).** Säärane kiire Liivimaa linnade menu ei võinud loomulikult vastutöötamist välja kutsumata jätta. Eeskätt võis kaupmeeskond Novgorodis küll vaevalt rahul olla seesuguse iseseisvuse kitsendamisega; ja vist tuleb Novgorodi ettepanekus otsida põhjust sellele, et Liivimaa linnad lasksid 1366. a. nimelt hansapäeval kinnitada oma eesõigused ja sellest kindlal kujul teatada kaupmeeskonnale Novgorodis. Siiski oli see tegelikult tähtsuseta, sest 1367. a. puhkes ordu ning Tartu piiskopi ja venelaste vaheline 1371. aastani kestnud sõda, mis möllas peamiselt Pihkva piirkonnas ja enesega kaasa tõi igasuguse kaubandusliku läbikäimise täielise seisaku. Stralsundi rahu järele vabanesid uuesti Lüübeki käed ja ta võis suurema tähelepanuga anduda Novgorodi asjule. Et ta katset teeb oma endist eesõigustatud võimu-seisukorda uuesti jalule seada, seda oli oodata. 1370./71. a. talvel jõudsid Tartusse kaks Lüübeki ja Wisby saadikut, et siin kui ka Novgorodis ja Pihkvas uuesti jalule seada kaubanduslikku läbikäimist. Täielikult kõrvale jättes Liivimaa linnad, võeti siin vastu otsused, mis pidid osalt tunduvaimalt takistama kaubandust; võeti ette skra uuesti läbivaatamine ja ümberredigeerimine ilma Liivimaa linnade osavõtuta; ka ordu ja venelaste vahel 1371. a. juunil Vastseliinas peetud rahuläbirääkimisist võtavad need saadikud osa, ilma et me midagi oleksime kuulnud Liivimaa linnade osavõtmisest. Kaubandusrahu ei suudetud sõlmida, sest et Novgorod nõus polnud tegema ühtegi lepingut ainult ülemere-kaupmeestega, ilma Liivimaa linnadeta. Siis kuulutasid saadikud Novgorodi sõidu keelatuks ja sõitsid ise ära koju. Kontor, mis oli saanud jällegi täiesti iseseisvaks, saavutas 1372. a. detsembril omal algatusel ajutise rahu, mis võimaldas uuesti mõnesuguse läbikäimise; ometi



Tartu, lk. 22